

настання. Коли це матеріалізується інформація сприйматиметься вже не як загроза, а як певна ситуація чи кримінальна активність.

Наприкінці варто наголосити, що під час ідентифікації, опису та оцінки загрози необхідно враховувати дві загальні характеристики, що визначають загрозу: ймовірність (можливість того, що щось станеться) та вплив (рівень економічної, емоційної, фізичної, інтелектуальної та політичної шкоди, який стався внаслідок загрози).

Кваліфікований підхід до аналізу ризиків та загроз в кримінальному аналізі дозволяє розробити ефективні заходи із запобігання кримінальній активності.

Господарець Анна Анатоліївна,
аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧУЩІСТЬ ЯКОСТІ АНАЛІТИЧНИХ ПРОДУКТІВ ПІД ЧАС ПЛАНУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ

Оперативно-розшукова діяльність (далі – ОРД) є невід’ємною складовою правоохоронної функції визначених законом суб’єктів. Її завданням є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [1].

У межах проведення оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ) серед іншого оперативним працівникам п. 21 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» надано право на безпосереднє проведення або ініціювання проведення кримінального аналізу [1].

Метою інтеграції можливостей кримінального аналізу в систему забезпечення діяльності органів і підрозділів Національної поліції є потреба прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі використання сукупності методів збирання, оцінки, аналізу та реалізації отриманих результатів під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового

розслідування кримінальних правопорушень, а також для вироблення тактичних і стратегічних засад протидії злочинності.

«Кримінальний аналіз не дублює методів роботи оперативних працівників чи слідчих, його алгоритми допомагають успішно опрацьовувати великі за обсягом масиви даних з метою вилучення з них значень – таким чином кримінальний аналіз виконує роль додаткового інструментарію в руках працівників органів та підрозділів поліції» [2, с. 10].

Особливостями проведення ОРЗ, які тимчасово обмежують права і свободи людини, є їх попереднє узгодження-санкціонування на трьох рівнях, залежно від видів ОРЗ: відомче санкціонування; проведення ОРЗ, що потребують рішення прокурора; ОРЗ, що потребують дозволу слідчого судді.

Отримання дозволу на проведення ОРЗ від відповідальних посадових осіб залежить саме від спроможності оперативних працівників (або аналітичних працівників) привести чіткі аргументи щодо виключної необхідності проведення саме запланованого оперативним підрозділом заходу.

Тому саме від репрезентації результатів аналітичного дослідження первинних оперативно-розшукових даних буде залежати прийняття відповідного рішення-дозволу на проведення ОРЗ.

Кримінальний аналіз оперативно-розшукових даних є ключовою фазою ОРД, оскільки дозволяє перетворити накопичену інформацію в цінні результати та здобуті знання. Ця фаза включає в себе оцінку і валідацію даних, тобто процес перевірки та підтвердження правильності, відповідності та коректності зроблених аналітичних висновків та відтворених у вигляді схем-візуалізацій зв'язків, подій, що впливатимуть у подальшому на прийняття тактичних або стратегічних рішень. Валідація дозволяє визначити, чи відповідають висновки певним критеріям і стандартам законності, і чи можна їх надалі використовувати. Від якості аналітичних продуктів залежить визначення пріоритетів в подальшому плануванні ОРД.

До найбільш розповсюджених видів аналітичних продуктів прийнято відносити:

– аналітичний звіт (документ або письмова доповідь, створені фахівцями із застосування методів кримінальної аналітики, які містять інформацію, що була зібрана, оцінена, систематизована, опрацьована та репрезентована з метою подальшого використання замовником для прийняття певних

управлінських рішень. Цей тип аналітичного продукту зазвичай містить велику кількість даних та інформації, які були опрацьовані та інтерпретовані з метою відповіді на певні запитання або визначення тенденцій);

- досьє (зібрана з різних джерел й систематизована в певному порядку інформація на конкретні фізичну або юридичну особу, об'єкт (предмет), організовану групу чи злочинну організацію, подію, яка має значення для вирішення завдань ОРД);

- профіль – інформація, створена і систематизована шляхом проведення порівняльного аналізу зібраних раніше за певними ознаками даних, доказів, свідчень та іншої доступної інформації з метою встановлення потенційних жертв злочинів, характерних ознак протиправної діяльності, зон протиправної діяльності, методів вчинення кримінальних правопорушень і поведінки правопорушників;

- аналітичне орієнтування – створені з використанням аналітичних методів ініціативні висновки, що логічно доводять наявність в інформаційних даних, які були опрацьовані, ознак латентних кримінальних правопорушень.

Будь-які аналітичні продукти, утворені під час аналітичних досліджень інформації, додатково можуть супроводжуватися схемами, графіками, діаграмами, звідними таблицями, списками, дашбордами, фотографіями, малюнками, графіками тощо.

Для досягнення найкращих результатів оптимальним є використання даних продуктів комплексно.

Основними вимогами до письмових аналітичних продуктів мають бути:

- ясність, лаконічність та зрозумілість змістовної частини, тобто звіт повинен бути складений таким чином, щоб його можна було легко зрозуміти цільовим користувачам, включаючи тих, хто може не мати спеціалізованої фахової освіти;

- чіткість і структурованість подання матеріалу, що сприятиме найшвидшому розумінню суті;

- об'єктивність, під якою слід розуміти базування виключно на фактичних засновках, відсутність у звіті особистих суджень виконавця;

- відповідність цілям аналітичного дослідження і спрямованість на вирішення конкретних завдань ОРД;

- підкріплення змістовної письмової частини візуалізаціями та досьє;

- відповідність юридичним вимогам і стандартам, встановленим для документів даного типу;
- уникнення професійного жаргону;
- відповідність рівня захисту інформації, що міститься в аналітичному звіті, вимогам Законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію».

Маркерами ефективності аналітичного продукту слід вважати прийняття/неприйняття таких рішень за результатами аналітичного дослідження:

- внесення відомостей в Єдиний реєстр досудових розслідувань та подальше здійснення досудового розслідування у кримінальному провадженні;
- заведення оперативно-розшукової справи та проведення у подальшому ОРЗ;
- винесення рішень про проведення оперативних превентивних заходів;
- планування проведення подальших ОРЗ та заходів ініціативного пошуку для отримання додаткової інформації стосовно кримінальної ситуації, яка досліджувалася;
- інформування керівництва Національної поліції України та надання пропозицій для підготовки стратегії у протидії злочинності за напрямками або в цілому.

Враховуючи зазначене вище, очевидним є те, що аналітичні продукти є інструментом, які сприяють об'єктивності та ефективності проведення ОРЗ, допомагаючи визначати факти та обставини кримінальних правопорушень і виносити обґрунтовані рішення.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-ХІІ : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

2. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 288 с.

3. Основи кримінального аналізу : підручник / О. Є. Користін та ін. ; ред. О. Є. Користін. Одеса : ДНДІ МВС України, ОДУВС, 2019. 272 с.